

Müxtəlifsystemli Azərbaycan və ingilis dillərindəki siyasi diskursda leksik təkrarlar

Günay Təhməzova
Bakı Slavyan Universiteti
Qarabağ Universiteti
tehmezovagunay@mail.ru

Annotasiya: Məqalədə Azərbaycan və ingilis dillərinin siyasi diskurslarında leksik təkrarların funksional, stilistik və semantik xüsusiyyətləri araşdırılır. Müxtəlifsystemli dillərdə baş verən təkrar hadisəsinin universallığını önə çəkərək, bu dil vahidlərinin siyasi ünsiyyətdə nə dərəcədə məqsədyönlü şəkildə istifadə olunduğunu tədqiq edir. Leksik təkrarlar, xüsusilə siyasi diskursda, nitq mətninin struktur bütövlüyünü təmin edən, əsas ideyanı möhkəmləndirən və dinləyicinin diqqətini yönəltmək üçün tətbiq edilən effektiv diskurs vasitələrindən biri kimi çıxış edir.

Araşdırma zamanı həm kontakt (yaxın məsafədə yerləşən), həm də distant (uzaq məsafədə yerləşən) leksik təkrar nümunələri təhlil olunmuş, onların nitqin təşkilindəki rolu müqayisəli şəkildə təhlil edilmişdir. Məqalədə qeyd olunur ki, təkrarın bu iki tipi həm Azərbaycan, həm də ingilis dili siyasi diskurslarında geniş yayılmışdır və onlar əsasən mövzuya fokuslanma, emosional təsirin artırılması, məntiqi ardıcılığın saxlanması və siyasi mövqeyin ictimai şüura aşılması məqsədi ilə tətbiq olunur.

Tədqiqatda müxtəlif siyasi liderlərin, siyasi xadimlərin çıxışlarından seçilmiş mətnlər üzərində aparılmış təhlillər əsasında leksik təkrarların kommunikativ-praqmatik yükü, stilistik gücü və konseptual funksiyası müəyyənləşdirilir. Həmçinin vurğulanır ki, leksik təkrarlar yalnız semantik deyil, həm də ideoloji alət kimi çıxış edərək, siyasi diskursun manipulyativ potensialını artırır.

Açar sözlər: siyasi diskurs, leksik təkrar, kontakt təkrar, distant təkrar, diskurs təhlili, stilistik funksiya, praqmatik təsir, Azərbaycan dili, ingilis dili, müxtəlifsystemli dillər.

Məqalə tarixəsi: göndərilib – 21.10.2025; qəbul edilib – 18.11.2025

Lexical repetitions in the political discourse of non-related languages: the case of Azerbaijani and English

Gunay Tahmazova

Abstract: This article investigates the functional, stylistic, and semantic features of lexical repetitions in the political discourse of Azerbaijani and English languages. The author emphasizes the universality of repetition as a linguistic phenomenon across languages with different typological systems and examines how these units are purposefully used in political communication. Lexical repetitions serve as one of the most effective discursive tools, particularly in political discourse, contributing to the structural coherence of speech, reinforcing the main idea, and directing the listener's attention.

The study analyzes both contact (closely positioned) and distant (remotely positioned) lexical repetitions and compares their role in the organization of political speech. The article notes that both types of repetitions are widely used in Azerbaijani and English political discourse and mainly function to focus on the topic, enhance emotional impact, preserve logical consistency, and embed political positions into public consciousness.

Based on textual analysis of speeches delivered by various political leaders and figures, the communicative-pragmatic load, stylistic intensity, and conceptual function of lexical repetitions are determined. It is also

emphasized that lexical repetitions operate not only as semantic devices but also as ideological tools that enhance the manipulative potential of political discourse.

Key words: political discourse, lexical repetition, contact repetition, distant repetition, discourse analysis, stylistic function, pragmatic effect, Azerbaijani language, English language, non-related languages.

Article history: received – 21.10.2025; accepted – 18.11.2025

Giriş / Introduction

Siyasət və dil arasındakı sıx əlaqə yeni bir anlayış deyil. Hələ eradan əvvəl Aristotel qeyd etmişdi ki, insanlar təbiətə siyasi varlıqlardır və siyasi məqsədlərə çatmaq üçün dildən istifadə edirlər. İnsanların birgə hərəkət etməyə razı salınmalı olduğu siyasi sistemlərin və dövlətlərin qurulması, görünür ki, simvolik ünsiyyət sisteminə əsaslanır və bu iki spesifik insani xüsusiyyətin – dil və siyasətin – paralel inkişaf etdiyi ehtimal olunur [7, s.51].

Siyasi diskurs – bizim gündəlik qarşılaşdığımız mürəkkəb kommunikativ hadisədir. O, cəmiyyət rəyini formalaşdırır, danışıqın mətn şəklində ifadəsini, sosial-mədəni və situativ konteksti, habelə diskursun məqsəd və funksiyalarına uyğun xüsusi dil vasitələrini əhatə edir.

Siyasi nitqin məqsədi – dinləyicinin niyyətlərini, düşüncələrini, baxışlarını və davranışlarını dəyişməkdir. Onun kommunikasiya tipi hibriddir – yazılı şəkildə hazırlanmış mətnin şifahi təqdimatı ilə birləşir. Siyasi nitq monoloji xarakter daşıyır, lakin müəyyən dialoq elementlərini də əhatə edir. “Ümumiyyətlə, siyasi dil dedikdə, siyasi kommunikasiya üçün nəzərdə tutulmuş hər hansı milli dilin xüsusi işarə sistemi başa düşülür: müəyyən ideyaların təbliği, ölkə vətəndaşlarına emosional təsir göstərmək və onları siyasi fəaliyyətə təşviq etmək, ictimai konsensusu inkişaf etdirmək; cəmiyyətdə çoxsaylı baxışlar şəraitində ictimai-siyasi qərarların qəbulu və əsaslandırılması nəzərdə tutulur” [2, s.52].

Əsas hissə / Main part

Dil siyasi diskursun öyrənilməsində əsas əlamətdir. Diskurs isə “nitq fəaliyyəti nəticəsində yaranan mətnlər” və “müxtəlif təbiətli işarələrdən ibarət semioz sistem” kimi başa düşülür [10, s.15]. Siyasətdə də, digər sahələrdə olduğu kimi, dil qarşılıqlı təsir və müxtəlif situasiyalarda müzakirə vasitəsi kimi istifadə olunur.

Bu baxımdan, N. Vuds qeyd edir ki, siyasət – müəyyən siyasi, ideoloji və sosial ideyaları reallığa çevirmək məqsədilə hakimiyyət uğrunda mübarizədir. Bu prosesdə dil fundamental rol oynayır və hər bir siyasi fəaliyyət dil vasitəsilə hazırlanır, müşayiət olunur, müəyyənləşdirilir və həyata keçirilir [7, s.50].

Siyasi diskursun təhlili – nitqi təsir mexanizmlərinin, ünsiyyət vektorlarının inkişafının və qarşılıqlı kommunikasiya planlamasının öyrənilməsini nəzərdə tutur. Siyasətçilər qəsdən və ya qeyri-ixtiyari olaraq, dinləyiciyə təsir baxımından ən güclü olan dil vasitələrini seçirlər. Bu seçim imkanı diskursun danışan və dinləyici

yönümlü olması ilə müəyyən olunur. Nigar Babayeva yazır: “Diskurs – dil fəaliyyətinin prosesi, danışıq üslubudur. Bir sıra humanitar elmlərdə (dilçilik, ədəbiyyatşünaslıq, semiotika, sosiologiya, fəlsəfə, etnologiya və antropologiya) bu anlayış çoxşaxəli termin kimi çıxış edir və dil fəaliyyətinin bilavasitə və ya dolaylı şəkildə öyrənilməsini əhatə edir” [1, s.52].

R.Ceksonun sözlərinə görə, “siyasətçilərin dili istifadə etməsi – bu, hakimiyyətin təzahürüdür” [5, s.3]. Bu güc yalnız siyasətçinin tutduğu mövqedə deyil, eyni zamanda dilin özündədir.

Siyasi diskursun əsas funksiyalarından biri manipulyativ funksiyadır. Buna görə də linqvopraqmatik tədqiqatlarda siyasi məqsədlərə çatmaq üçün istifadə olunan spesifik leksika xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Bu funksiyanın reallaşmasında emosional-ekspressiv dil vasitələri mühüm rol oynayır. Xüsusilə qiymətləndirici leksik vahidlər önəmlidir, çünki qiymətləndirmə, siyasi diskursun əsas xüsusiyyətidir və

hisslərin, emosiya və fikirlərin ifadəsi vasitəsilə dinləyiciyə yönəlmiş təsirə xidmət edir.

Bu baxımdan, emosionalıq, ekspressivlik və qiymətləndirici təsir, geniş auditoriya üçün xüsusi əhəmiyyət kəsb edir və siyasətçilər bunlardan öz məqsədlərinə çatmaq – nüfuz, diqqət, etimad və seçicilərin rəğbətini qazanmaq üçün istifadə edirlər.

V.İ.Karasikin fikrincə, istənilən diskursda dəyər oriyentasiyalarını tapmaq mümkündür, amma fərdi qiymətləndirmənin özünəməxsusluğu daha çox konkret kommunikasiya sahələrində üzə çıxır. Buna əsasən, siyasi diskurs dəyərlərlə yüklənir.

Siyasi diskursda leksik təkrarlardan intensiv şəkildə istifadə olunur. Azərbaycan və ingilis dillərindəki siyasi diskursda taktika və strategiyaların reallaşmasında leksik vasitələrdən istifadə edilir.

Leksik təkrarlar – eyni sözün və ya ifadənin bir mətn daxilində bir neçə dəfə təkrarlanmasıdır. Bu, mətnin koherentliyini (bağlılığını) təmin etmək, fikri vurğulamaq, emosional təsir gücləndirmək və ya üslubi məqsədlərlə istifadə olunur.

Leksik təkrarların əsas funksiyaları bunlardır: Mətnin əlaqələliyini saxlamaq → Mövzuya dair əsas anlayışların davamlı şəkildə xatırladılması; Vurğulama və emosional təsir → Təkrarla fikrin gücləndirilməsi; Bədii üslub yaratmaq → Poeziyada və natiqlikdə ritm və ahəng yaratmaq üçün.

Leksik təkrarın növlərinə bunlar daxildir: Sadə təkrar – eyni sözün ardıcıl və ya aralıqla təkrar olunması; epifora – cümlələrin sonunda eyni sözün təkrarı; anafora – cümlələrin əvvəlində eyni sözün təkrarı.

Həddən artıq işlənən leksik təkrarlar üslubi qüsur da yarada bilər. Mətdə sinonimlərdən, əvəzlilərdən, ellipsisdən istifadə edərək bu təkrarlardan qaçmaq olar.

Bədii mətnlər kimi siyasi diskursda da təkrarlardan intensiv şəkildə istifadə olunur. Bu haqda Nadir Məmmədli yazır: “Azərbaycan siyasi natiqlik tarixində təkrarların parlaq nümunələrini göstərmək olar. Məsələn, Ümummilli lider Heydər Əliyevin hər bir siyasi çıxışı, nitqi dinləyiciyə psixoloji-emosional təsir göstərərək, estetik zövq verir. Nitqini həmişə müəyyən süjet və kompozisiya əsasında quran böyük siyasi

xadim çıxışlarında Azərbaycan vətəndaşlarını düşmənləri tanımağı, onlara qarşı ayıq-sayıq olmağı, vicdanlı vətəndaş kimi dövlətçiliyimizi qorumağı tövsiyə edib. Bu cəhətdən onun nitqi həmişə obrazlı olub”. [6, s.718].

Siyasi mətnlərin əsas semantik xüsusiyyəti onun bağlılığıdır (koherensiyası). Bu, mətnin tərkib hissələrinin yerini dəyişməyə imkan verməyən məzmun əlaqələliyidir. Böyük həcmli nitq-semantik strukturların bağlılığı problemi son onilliklər ərzində bir çox dilçilər tərəfindən ətraflı işlənmişdir. Bu sahə ilə məşğul olanların əksəriyyəti razılaşıb ki, bağlılıq qarşılıqlı əlaqədə olan amillərin cəmidir.

Bağlılığın əsas faktorları bunlardır: ifadənin məntiqi inkişafı; fonetik, leksik-semantik və qrammatik vasitələrlə xüsusi şəkildə təşkil olunmuş sistem; kommunikativ istiqamətlənmə; kompozisiya strukturu; nitq fraqmentlərinin mənaca bağlılığı. Bu faktorların hamısı birlikdə böyük mətdə bağlılıq yaradır [8, s.75].

A.A.Leontyev bağlılıq əlamətlərini doqquz sinfə ayırır. Bura qrammatik əlamətlər, sinsemantizm, aktual üzvlənmə səviyyəsində bağlılıq, fonetik əlamətlər, semantik-qrammatik vasitələr, semiotik uyğunluq və s. daxildir. Müəllif qeyd edir ki, “bağlılığı yalnız sintaktik təkrarlarla, yalnız sinsemantizmlə və ya yalnız fonetik əlamətlərlə izah etmək olmaz. Lakin konkret hallarda bağlılıq əlaməti kimi təkcə, məsələn, sinsemantizm və ya sintaktik təkrar çıxış edə bilər” [9, s. 64].

Leksik bağlılıq göstəriciləri içində leksik və qrammatik təkrarlar ən geniş yayılmışlardır. Leksik təkrar kontakt və ya distans ola bilər:

- Kontakt təkrar – bir-birinə yaxın yerləşən iki cümlə arasında təkrar.
- Distans təkrar – mətnin böyük fraqmentləri ilə ayrılmış təkrar.

Leksik təkrarın tədqiqində aşağıdakı məsələlər araşdırılır: a) Siyasi nitqlərdə leksik təkrarın tezliyi və təkrarlanan elementlərin seçimi; b) Mənalara üslubi ifadəliliyi; c) Məzmunun zaman baxımından yerdəyişməsi.

Azərbaycan və ingilis siyasi diskursunda istifadə olunan kontakt və distant leksik təkrarlara Azərbaycan Respublikasının prezidenti İlham Əliyevin və Amerika prezidenti Donald John Trumpın çıxışları əsasında nəzərdən keçirək.

İlk öncə Azərbaycan prezidentinin nitqində reallaşan leksik təkrar nümunələrinə nəzər salaq.

Kontakt leksik təkrar nümunələri:

“Azərbaycan” sözünün təkrarı: “Bu gün Xankəndi şəhərinin mərkəzi meydanında *Azərbaycan Bayrağı* qaldırıldı. Bu münasibətlə bütün *Azərbaycan xalqını* ürəkdən təbrik edirəm. Düz 20 il bundan əvvəl *Azərbaycan xalqı* mənə böyük etimad göstərərək prezident seçkilərində Prezident vəzifəsinə seçmişdir. O vaxt doğma xalqıma müraciət edərək söz vermişdim ki, *Azərbaycan xalqının* və *Azərbaycan dövlətinin* milli maraqlarını müdafiə edəcəyəm...” [4]. Burada *“Azərbaycan”*, *“Azərbaycan xalqı”*, *“Azərbaycan dövləti”* ifadələri eyni abzasda bir-birinin ardınca təkrar olunur. Bu, kontakt təkrardır və məqsəd vurğu və milli birliyin gücləndirilməsidir.

“Qələbə” sözünün təkrarı: “Əziz həmvətənlər, bu meydanda bu gün durmaq böyük xoşbəxtlikdir, böyük fərəhdir, qürur mənbəyidir. Mən qürur hissi ilə Azərbaycan Bayrağını bu gün qaldırmışam və doğma xalqıma bir daha demək istəyirəm ki, biz bu *Qələbəyə* layıqıq. Azərbaycan xalqı bu *Qələbəni* öz qanı, canı bahasına əldə etmişdir. Bu gün burada qaldırdığım Bayraq burada əbədi dalğalanacaq...” [4]. *“Qələbə”* sözü iki yaxın cümlədə təkrar olunur – bu, kontakt təkrardır və emosional vurğulama məqsədi daşıyır.

“Azərbaycan xalqı” ifadəsinin təkrarı: “Bu gün bütün *Azərbaycan xalqı* ürəkdən sevinir, bütün *Azərbaycan xalqı* “Allaha şükür” deyir” [4]. Burada eyni ifadə eyni cümlə içində iki dəfə təkrar olunur – bu, nəinki kontakt təkrardır, həm də stilistik amplifikasiya (vurğunun gücləndirilməsi) funksiyası daşıyır.

Distant leksik təkrarlar *“Heydər Əliyev”* / *“Ulu Öndər”* ifadəsinin distant təkrarı

Mətnin əvvəlində: “Bu il *Heydər Əliyev* İlidir. Biz *Heydər Əliyevin* 100 illiyini il boyunca qeyd edirik...” [4]. *Mətnin sonuna yaxın:*

“Yenə Heydər Əliyevin dühası, onun siması, *Heydər Əliyev* amili Azərbaycan xalqının yardımına yetişdi və biz haqlı olaraq *Ulu Öndəri* Xilaskar adlandırırıq.” Burada *“Heydər Əliyev”* və onun sinonimik ifadəsi olan *“Ulu Öndər”* mətnin müxtəlif uzaq hissələrində təkrar olunur – bu, distant leksik təkrardır və tari-

xi-mənəvi bağlantı, ideoloji davamlılıq yaratmaq funksiyası daşıyır.

“Ordumuz” / “Azərbaycan əsgəri” / “Silahlı Qüvvələr” təkrarları mətnin ortasında: “Elə bir güclü ordu yaratdıq ki, bu gün Azərbaycan Silahlı Qüvvələri istənilən vəzifəni şərəflə yerinə yetirə bilər...”. *Sonrakı hissədə:* “...*Azərbaycan əsgəri*, zabiti əsl qəhrəmanlıq, vətənpərvərlik, fədakarlıq göstərmişdir. Biz *Ordumuzla*, *Silahlı Qüvvələrimizlə* fəxr edirik...”. *“Ordu, Silahlı Qüvvələr, əsgər”* ifadələri mətnin fərqli yerlərində distant şəkildə təkrar olunur. Bu, milli hərbi gücün vurğulanması və kollektiv fədakarlıq ruhunun qabardılması məqsədinə xidmət edir.

“Torpaq”, “ərazi bütövlüyü”, “Vətən” təkrarları.

Mətnin əvvəlində: “Azərbaycan xalqının və Azərbaycan dövlətinin milli maraqlarını müdafiə edəcəyəm, Azərbaycanın *ərazi bütövlüyünü* qoruyacağam...”

Sonra: “Vətən, torpaq uğrunda ölümə getməyə hazır idi...”

Daha sonra: “Biz *torpaqlarımızı* geri qaytarmışdıq, *ərazi bütövlüyümüzü* bərpa etmişdik...”. Təhlil: *“Torpaq, ərazi bütövlüyü, Vətən”* leksik sahəsinə aid sözlərin mətn boyu distant təkrarları var. Bu təkrarlar *milli suverenlik, şəhidlik, müqəddəslik və toplum yaddaşı* ilə bağlı ideoloji mənalara yaradır [4].

Kontakt və distant leksik təkrarları Amerika prezidenti Trumpın çıxış fraqmentləri əsasında təhlil edək. ***Trump-ın 4 mart 2025 – Kongres qarşısında nitqindən parça***

“Thank you, thank you very much. Thank you very much. It’s a great honor. Thank you very much. ...America is back. ...I return to this chamber tonight to report that America’s momentum is back. Our spirit is back, our pride is back, our confidence is back, and the American dream is surging bigger and better than ever before. ...” [3].

“We have accomplished more in 43 days than most administrations accomplished in four years – or eight years, and we are just getting started. ... Over the past six weeks, I have signed nearly 100 Executive Orders and taken more than 400 executive actions – a record to restore common sense, safety, optimism and wealth all across our wonderful land.”

1. Kontakt təkrarlar

Eyni ifadənin qısa cümlələr daxilində təkrar olunması ilə vurğu artırılır: “Thank you, thank you very much. Thank you very much.”
Funksiya: Auditoriyanın diqqətini cəlb etmək, hörmət və minnətdarlıq təəssüratı yaratmaq. “America is back. ... America’s momentum is back. Our spirit is back, our pride is back, our confidence is back.”. Burada söz birləşməsinin (“__ is back”) dörd dəfə istifadəsi kontakt təkrardır.

Məqsəd milli qayıdış və güc ideyasını ritmik və emosional şəkildə vurğulamaqdır.

2. Distant təkrarlar

Təkrar olunan leksik vahidlər nitq boyunca aralıqlı istifadə olunur: “America is back” – ilk cümlədə: “America is back”. Daha sonra: “America’s momentum is back.” – eyni kökdən gəlmə ifadə (distant təkrar). Bu leksik təkrarın işlənmə səbəbi millətin gücünün bərpası mövzunu fərqli kontekstlərdə təkarlamaq, əsas mesajı möhkəmləndirmək.

“We have accomplished ... we are just getting started.” “We have accomplished more in 43 days ... and we are just getting started.” Sükutlu abzasın sonunda *we are just getting started* ifadəsi təkrar-örüntü kimi çıxış edir. Başlanğıcda əldə olunan nailiyyətin əhəmiyyətini artırmaq, nitqə iradə və irəliləyiş mesajını vermək məqsədilə işlənir.

Donald Trump – Fort Liberty, 10 iyun 2025 çıxışından parça

“And America’s flag will never fall because America’s army will never ever fail, never going to fail. Every branch of the armed forces has played a critical role in protecting our nation. But no one has done more fighting, bleeding and winning than the US Army. Nobody’s done that. The Army has earned more combat medals and more battle ribbons than any other service, and 70 percent of all of the Medals of Honor” [3].

Kontakt leksik təkrarlar: Eyni ifadənin bir cümlə daxilində və yaxud ardıcıl cümlələrdə təkrarı: “never fail, never going to fail”. “America’s army will never ever fail, never going to

fail.” Func.: Ritmik vurğu və qarşı tərəfin inkar edilərək ordunun gücü vurğulanır.

1. “fighting, bleeding and winning” – “But no one has done more fighting, bleeding and winning than the US Army. Stratifikasiya (sıralama) tətbiqi – dağılma hissi yaradır və “winning” ilə nəticələnir.

2. “The Army has earned ... more ... than any other service” – “The Army has earned more combat medals and more battle ribbons than any other service.” Təkrar “more” vurğusu ilə ordunun üstünlüyü ritmik şəkildə dərk etdirilir.

Distant leksik təkrarlar: Eyni ifadənin və ya sinonim ifadənin nitq boyunca müxtəlif yerlərdə təkrarlanması

1. “America’s flag” → “America’s army”. “And America’s flag will never fall because America’s army will never ever fail. “America” kökü iki fərqli kontekstdə (bayraq və ordu) təkrar olunur – millətin həm simvol, həm güc aspektini təmin edir.

2. “Army” və “US Army” – “America’s army will never...”, “But no one has done more ... than the US Army.” “Army” sözünün fərqli formalarda təkrarlandığı distant nümunə; orduya olan bağlılıq cümlə məsafələri ilə təkrar olunur.

3. “More” + *superlatif ifadələr* – “earned more combat medals and more battle ribbons than any other service”; Implicite: əvvəlki konseptlərlə (“never fail”) orduya üstünlük və favoritlik mesajı güclənir. Distant təkrar superlativ xəttin konsistensiyasını artırır.

Kontakt təkrarlar (məsələn, “never fail, never going to fail”) nitqin emosional və ritmik yükünü artırır, dinləyicidə orduya inam və güc hissini oyadır.

Distant təkrarlar (məsələn, “America’s flag” → “America’s army”) isə milli birlik və dövlətin həm simvolik, həm hərbi funksiyasını uzun diskurs boyunca vurğulayır.

Bu kombinasiya Donald Trumpın strategiyasında: strukturlaşmış vurğu, fərqli kontekstlərlə ideyanın təkrarlanması, ideoloji mesajın gücləndirilməsi üçün effektivdir.

Nəticə / Conclusion

Beləliklə, kontakt təkrarlar – emosional yüksəliş, vurğulama, dinamik nitq ritmi üçün, distant təkrarlar isə – mövzunun semantik bütövlüyünü qorumaq, diskursun ideoloji dayanıqlılığını təmin etmək üçün istifadə olunur.

Kontakt təkrar vasitəsilə çıxış nitq baxımından parçalanır, diqqət əsas ideyalara cəmlənir. Leksik təkrar vasitəsilə əldə olunanlar: təkrar elementlərin tezliyi, mənaların stilistik ifadəliliyi, zamanla bağlılıq.

Distant və kontakt təkrarlar inteqrasiya və tamamlanma funksiyalarını daşıyır. Əvvəlcə kontakt təkrarla əsas fikir təqdim olunur, daha sonra digər hissələrdə o inkişaf etdirilərək bütöv semantik sistemə çevrilir.

Bu zaman leksik təkrar vasitəsilə əvvəlki hissəyə retrospektiv keçid baş verir. Belə təkrarlar

siyasi çıxış boyunca uzanaraq nitqin əsas ideyasını qoruyur.

Nitqin inkişafı boyunca dinləyici deyilənləri məntiqi şəkildə ümumiləşdirir və inteqrasiya olunmuş şəkildə qəbul edir. Leksik əlaqələndirici vasitələrdən düzgün istifadə etməklə siyasi xadim dinləyici auditoriyayı istədiyi istiqamətə yönəldə bilir və lazımi təsiri yaradır. İctimai rəyə təsir göstərmək, ancaq və ancaq siyasi lider fundamental konseptual vəhdət yarada bilibsə mümkündür – bu isə kütləvi şüurda formalaşan siyasi üstqurmanın qurulduğu əsasdır.

Beləliklə, kontakt və onlayn leksi təkrarlar həm Azərbaycan, həm də ingilis siyasi diskursunda aktiv şəkildə işlənir.

Ədəbiyyat / References

1. Babayeva N Political discourse and cognitive linguistics// Mandalika: Journal of Social Science. –2024. № 2 (2), – s.32-35
2. Babayeva N. Siyasi diskursda konseptual modellər və tərcümə problemləri// Bakı: Terminologiya məsələləri, 2024, №2, s.52-57
3. <https://www.rev.com/transcripts/trump-speaks-at-fort-bragg>
4. İlham Əliyev Xankəndi şəhərində Azərbaycan Respublikasının Dövlət Bayrağını ucaldıb və çıxış edib 15 oktyabr 2023, 14:43<https://president.az/az/articles/view/61587>
5. Jackson R. Writing the War on Terrorism, Language, Politics and Counter - Terrorism. – Manchester, UK: Manchester University Press, 2005. – 240 p.
6. Məmmədli N. Təkrarlar // Müasir Azərbaycan dili. Leksikologiya II hissə. – Bakı: Zərdabi nəşr. –2022. –s. 716-725
7. Woods N. Describing discourse: a practical guide to discourse analysis. – New York: Routledge, 2006. – 204 p.
8. Бухбиндер В.А., Розанов Е.Д. О целостности и структуре текста // Вопросы языкознания. 1975. № 6. С. 75.
9. Леонтьев А.А. Признаки связанности и цельности текста // Науч. тр. МГПИИЯ им. М. Горького. Вып. 103. М., 1976. С. 62, 63.
10. Шейгал Е.И. Семиотика политического дискурса. – Волгоград: Перемена, 2000. – 367с.

Лексические повторы в политическом дискурсе азербайджанского и английского языков как разносистемных

Гюнай Тагмазова

Резюме: В статье рассматриваются функциональные, стилистические и семантические особенности лексических повторов в политическом дискурсе азербайджанского и английского языков. Автор под-

черкивает универсальность явления повторов в разноязыковых системах и исследует, насколько целенаправленно используются эти языковые единицы в политической коммуникации. Лексические повторы, особенно в политическом дискурсе, выступают в качестве эффективного средства дискурса, обеспечивающего структурную целостность текста, акцентирующего основную идею и направляющего внимание адресата.

В ходе исследования подвергаются сравнительному анализу примеры как контактных (расположенных на близком расстоянии), так и дистантных (находящихся на отдалении) лексических повторов и их роль в организации речевой ткани. В статье отмечается, что оба типа повторов широко распространены как в азербайджанском, так и в английском политическом дискурсе и используются, главным образом, с целью фокусировки на теме, усиления эмоционального воздействия, сохранения логической последовательности и внедрения политической позиции в общественное сознание.

На основе анализа текстов выступлений различных политических лидеров и деятелей определяются коммуникативно-прагматическая нагрузка, стилистическая сила и концептуальная функция лексических повторов. Подчеркивается также, что лексические повторы выступают не только как семантический, но и как идеологический инструмент, усиливающий манипулятивный потенциал политического дискурса.

Ключевые слова: политический дискурс, лексический повтор, контактный повтор, дистантный повтор, дискурсивный анализ, стилистическая функция, прагматическое воздействие, азербайджанский язык, английский язык, разносистемные языки.